

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt „Praktyki pedagogiczne gwarantem skutecznego kształcenia przyszłych nauczycieli”
współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

RAPORT

Z EWALUACJI PRAKTYK PEDAGOGICZNYCH

REALIZOWANYCH W RAMACH PROJEKTU

„PRAKTYKI PEDAGOGICZNE GWARANTEM SKUTECZNEGO KSZTAŁCENIA PRZYSZŁYCH NAUCZYCIELI”

W ROKU AKADEMICKIM 2013/2014

1. WSTĘP

Ewaluacja praktyk w projekcie „Praktyki pedagogiczne gwarantem skutecznego kształcenia przyszłych nauczycieli” jest istotnym elementem całego procesu wdrożenia nowego systemu odbywania praktyk przez studentów Szkoły Wyższej im. Bogdana Jańskiego. System ten funkcjonuje już od 2012 roku i pozwala na odbywanie praktyk pedagogicznych hospitacyjnych i ciągłych przez studentów SWBJ. Obecnie w projekcie praktyk uczestniczy około 200 studentów, poznają oni warsztat nauczyciela przedszkola i nauczyciela nauczania początkowego. Praktyki w ramach projektu są prowadzone w przedszkolach i szkołach podstawowych działających na terenie dzielnicy Białołęka miasta stołecznego Warszawy. Doświadczenia i opinie studentów, którzy ukończyli praktyki ciągłe, bądź hospitacyjne mogą pomóc ocenić przebieg projektu i jego trafność, co przełoży się na organizację praktyk studenckich w przyszłych latach.

Głównym celem projektu jest nabycie wysokich kwalifikacji praktycznych przez 410 studentów/słuchaczy studiów I stopnia oraz podyplomowych na kierunku Pedagogiki o specjalności Pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna w Szkole Wyższej im. Bogdana Jańskiego, dzięki realizacji w latach 2011-2014 kształcenia praktycznego wypracowaną w projekcie nową metodą praktyk. Cel główny projektu ma zostać zrealizowany poprzez zwiększenie atrakcyjności praktyk pedagogicznych wskutek unowocześnienia i wzbogacenia sfery merytorycznej - opracowanie modelu praktyk uwzględniającego różnorodne formy przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela oraz technicznej – wypracowanie najlepszych rozwiązań organizacyjnych praktyk, w tym sposobu planowania, prowadzenia i dokumentowania praktyk z wykorzystaniem ICT.

2. CEL I PROBLEMY BADAWCZE EWALUACJI

Głównym celem ewaluacji było zbadanie wartości praktyk i ich znaczenia w procesie kształcenia przyszłych nauczycieli w perspektywie ich uczestnictwa w projekcie.

Przed przystąpieniem do ewaluacji należało zaplanować, jakie problemy badawcze zostaną postawione i poddane weryfikacji. W przypadku projektu, który ma pomóc przygotować przyszłych nauczycieli do pracy zawodowej należało uwzględnić jednocześnie przydatność praktyk, a także czy sposób ich przygotowania i realizacja realizują cele założone w projekcie. Z tej perspektywy postawione zostały dwa główne problemy badawcze:

1. Czy praktyki spełniły swoje funkcje założone w projekcie?
2. Jak studenci oceniają realizację i przebieg praktyk?
3. Jak nauczyciele – opiekunowie oceniają przydatność praktyk i aktywność studentów?

Podczas badania ewaluacyjnego głównym przyjętym kryterium było kryterium trafności, oceniające czy dobrze zidentyfikowane zostały potrzeby danej grupy docelowej, w tym przypadku studentów studiów kształcących się na kierunku pedagogika, ze specjalizacją wczesnoszkolną i przedszkolną.

3. METODOLOGIA I NARZĘDZIE BADAWCZE

W badaniu ewaluacyjnym praktyk posłużono się metodą ankietową. Kwestionariusz ankiety dla studenta, składał się z dwóch części. Jedna obejmowała ocenę praktyk hospitacyjnych, druga zaś dotyczyła oceny praktyk ciągłych (wzór ankiety w załączeniu). Ankiety składały się z dziewięciu pytań, na które respondent mógł odpowiedzieć zaznaczając odpowiedź „tak” lub „nie” albo zaznaczając ocenę na pięciostopniowej skali, gdzie 1 oznaczało ocenę najniższą, a pięć najwyższą. Kwestionariusz ankiety dla nauczycieli-opiekunów za względu logistycznych został przeprowadzony drogą elektroniczną za pośrednictwem platformy Google Docs. Składał się z dwóch części. Jedna obejmowała ocenę praktyk hospitacyjnych, druga zaś dotyczyła praktyk ciągłych (wzór ankiety w załączeniu). Pierwsza składała się z pięciu pytań na które respondent mógł odpowiedzieć zaznaczając ocenę na pięciostopniowej skali, gdzie 1 oznaczało ocenę najniższą, a 5 najwyższą, oraz jednego pytania otwartego. Druga miała jedno pytanie więcej.

4. PRZEPROWADZENIE EWALUACJI – GRUPA BADANYCH

Ewaluacja została przeprowadzona wśród studentów studiów dziennych i zaocznych oraz opiekunów praktyk w placówkach. Uczestniczyły w niej losowo wybrane osoby spośród opiekunów i tych studentów, którzy odbyli już praktyki hospitacyjne, jak również praktyki ciągłe.

Ogółem zebrano od studentów 34 ankiety dotyczące praktyk hospitacyjnych oraz 25 ankiet dotyczących praktyk ciągłych, natomiast 13 opiekunów odpowiedziało na pytania dotyczące praktyk hospitacyjnych, a 16 na pytania dotyczące praktyk ciągłych w formularzu elektronicznym.

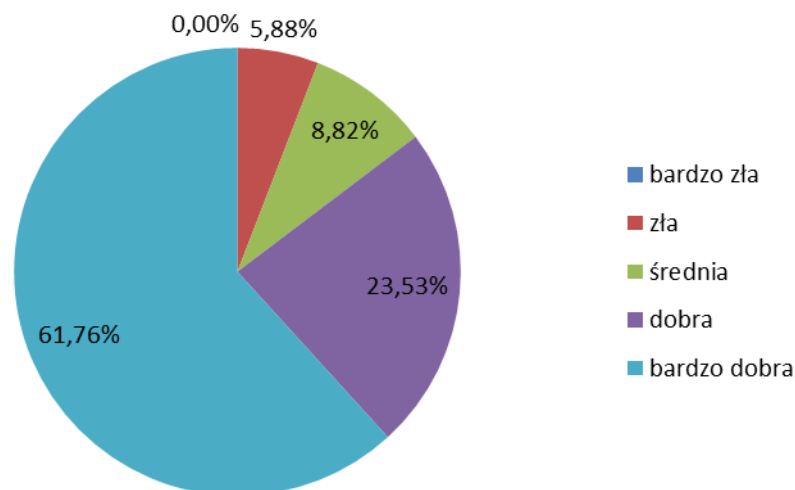

5. ANALIZA ZEBRANYCH DANYCH

PRAKTYKANCY – PRAKTYKI HOSPITACYJNE

Pytanie 1

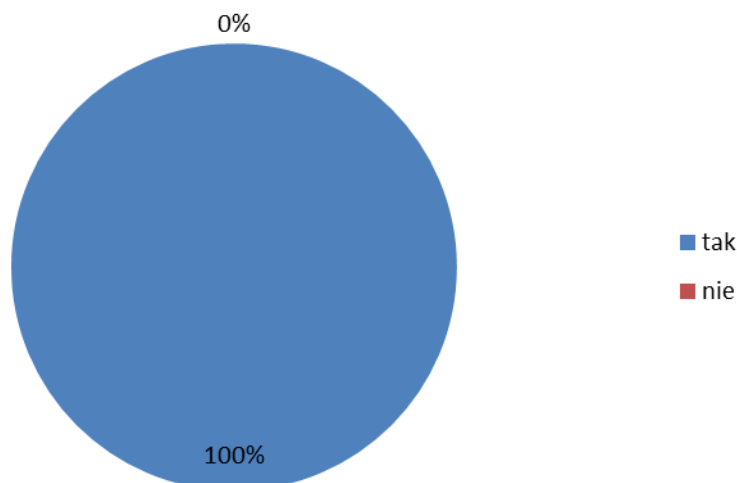
Jak ocenia Pani/Pan organizację praktyk w placówkach?

Zdecydowana większość respondentów, bo 85% oceniła organizację praktyk jako dobrą lub bardzo dobrą niemal z trzykrotną przewagą oceny dobrej. Jako średnią oceniło ją ok. 9% respondentów, a 6% uznało ją jako złą. Nikt nie ocenił organizacji praktyk jako bardzo złej. W stosunku do badań majowych widać wyraźną poprawę poprzez wzrost o 21,76 punktów procentowych odpowiedzi „bardzo dobra”, choć głównie kosztem oceny dobrej i w niewielkim stopniu (3,12 punktów) oceny średniej. Dobra i bardzo dobra ocena organizacji wzrosła jedynie o 3 punkty.

Pytanie 2

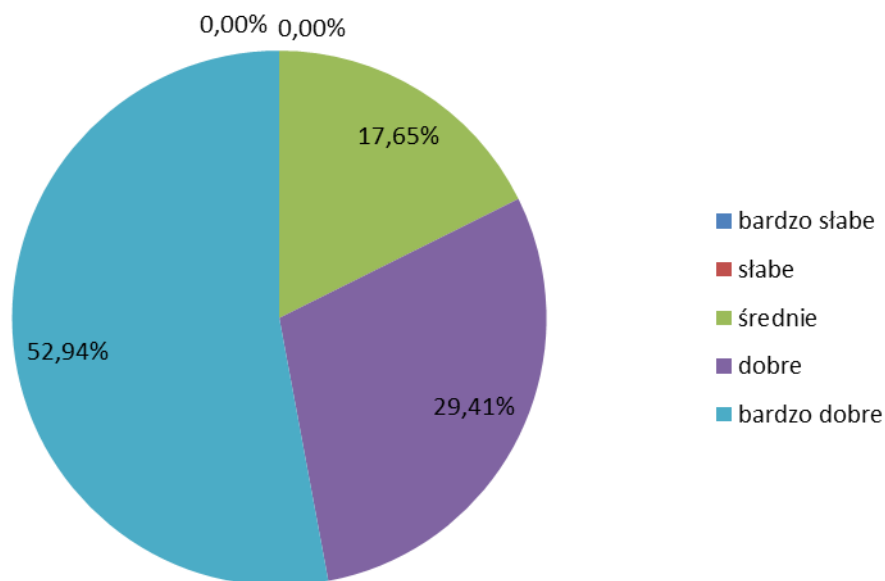
Czy w trakcie praktyk zapoznała się Pani/Pan ze sposobem funkcjonowania placówek i prowadzonymi w niej dokumentami?

Wszyscy respondenci zapoznali się z dokumentacją i sposobem prowadzenia placówek. Jest to wzrost o 9 punktów procentowych w stosunku do badań majowych.

Pytanie 3

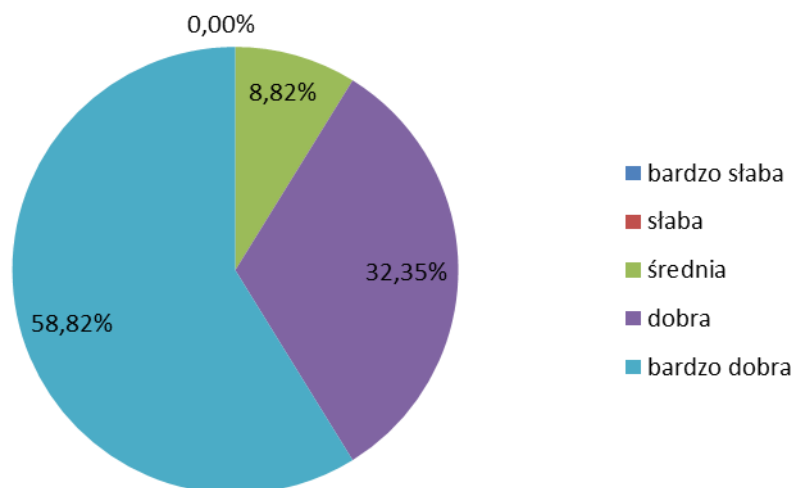
Proszę ocenić wsparcie jakie Pani/Pan otrzymała/ł ze strony opiekunów praktyk z ramienia placówek, ich zaangażowanie i pomoc w sprawach organizacyjnych.

Ponad połowa respondentów (52,94%) oceniła wsparcie ze strony opiekuna jako bardzo dobre, a blisko trzech na dziesięciu (29,41%) jako dobre. 17,65% respondentów ocenia wsparcie jako średnie. Nikt nie ocenił wsparcia jako słabe lub bardzo słabe.

Pytanie 4

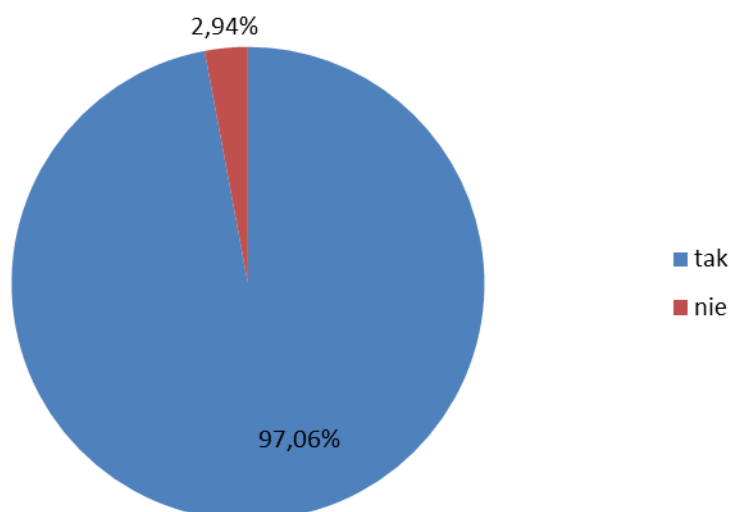
Proszę ocenić pomoc merytoryczną opiekunów praktyk oraz ich chęć dzielenia się doświadczeniem zdobytym w pracy zawodowej.

Ponad połowa respondentów (58,82%) bardzo dobrze ocenia pomoc merytoryczną opiekunów, a co trzeci (32,35%) ocenia ją dobrze. Ośmiu na dziesięciu uważa, że pomoc ta była średnia. Nikt nie ocenił jej jako słabej lub bardzo słabej.

Pytanie 5

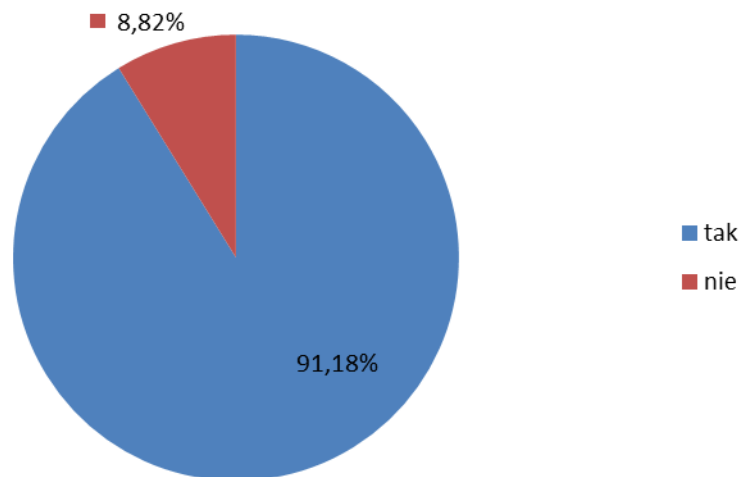
Czy będąc na praktykach zapoznała się Pani/Pan z różnymi formami zachowań w relacjach uczeń – uczeń?

Prawie wszyscy respondenci zapoznała się z różnymi typami zachowań w relacjach uczeń-uczeń. Jedynie 1 respondent zaznaczył odpowiedź „nie”. Jest to zdecydowana poprawa w stosunku do maja gdy 12% respondentów zaznaczyło odpowiedź „nie”

Pytanie 6

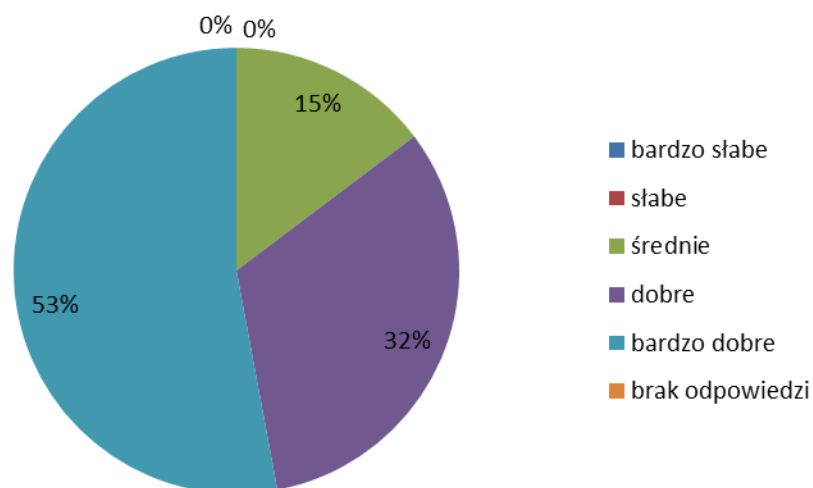
Czy będąc na praktykach zapoznała się Pani/Pan z szerokim spektrum zachowań i interakcji w relacjach nauczyciel – uczeń?

Podobnie jak w pytaniu 5. zdecydowana większość (91,18%) zapoznała się z różnymi typami zachowań i interakcji w relacjach nauczyciel-uczeń. Jednak można zauważyć, że więcej o 6 punkty procentowe respondentów (8,82%) zaznaczyło odpowiedź „nie”.

Pytanie 7

Proszę ocenić własne zaangażowanie/aktywność podczas zajęć w ramach praktyk w placówkach.

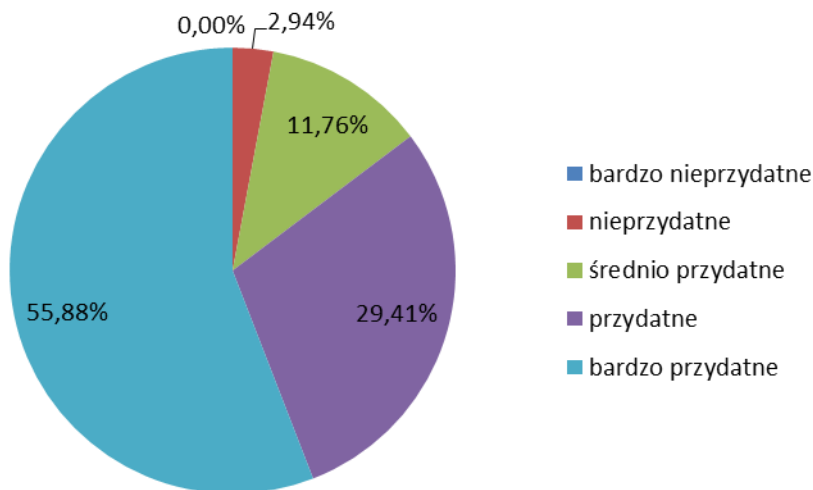

Ponad połowa respondentów (53%) ocenia własne zaangażowanie jako bardzo dobre, 32% jako dobre. Reszta (15%) ocenia swoje zaangażowanie jako średnie. Nikt nie oceniał swojego zaangażowania jako złe lub bardzo złe.

Pytanie 8

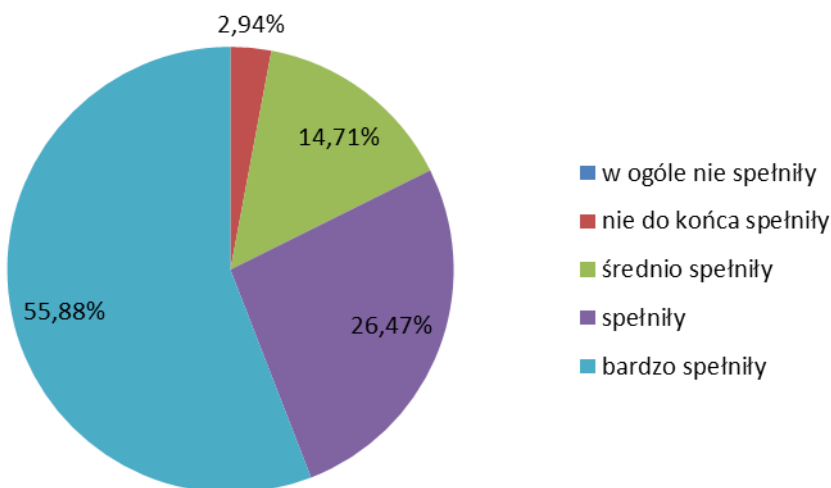
Proszę ocenić praktyki pedagogiczne w placówkach pod kątem przydatności zdobytych doświadczeń w perspektywie przyszłej pracy zawodowej.

Ponad połowa respondentów (55,88%) ocenia praktyki jako bardzo przydatne, trzech na dziesięciu jako przydatne, cztery osoby jako średnie. Jeden respondent uznał praktyki jako nieprzydatne.

Pytanie 9

Czy praktyki w tych placówkach spełniły Pani/Pana oczekiwania?

Ponad połowa respondentów (55,88%) uważa że praktyki bardzo spełniły ich oczekiwania, co czwarty (26,47%) uważa, że spełniły oczekiwania. Dla pięciu średnio spełniły oczekiwania, a dla jednego nie do końca spełniły oczekiwania.

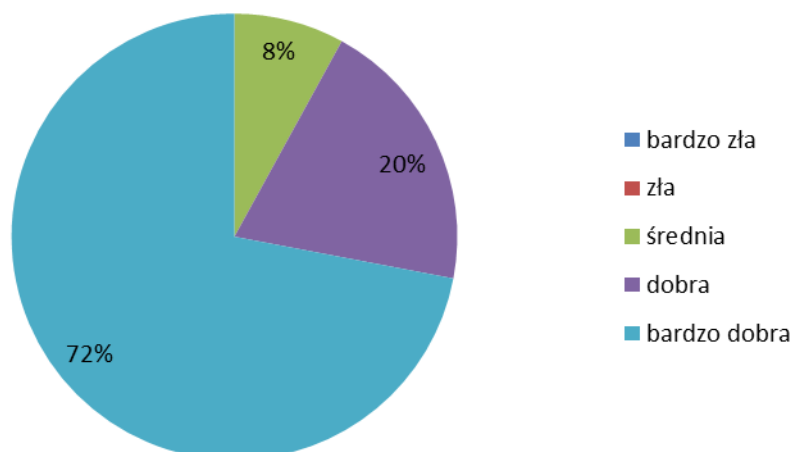

PRAKTYKANCY – PRAKTYKI CIĄGŁE

Pytanie 1

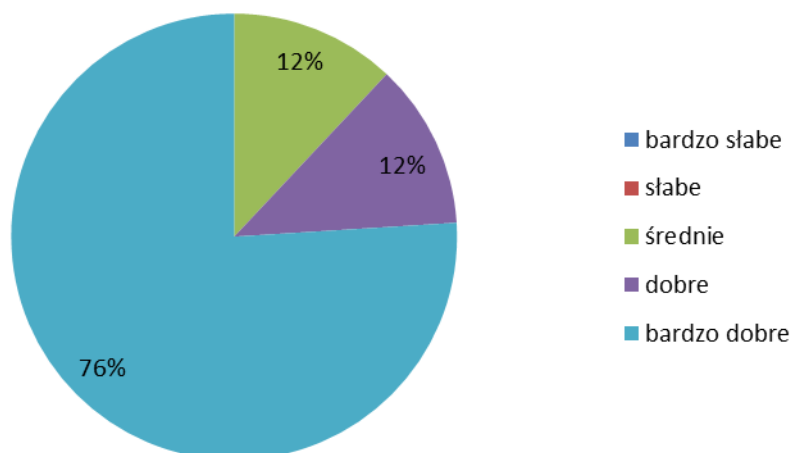
Jak ocenia Pani/Pan organizację praktyk w placówkach?

Żaden z respondentów nie ocenił źle organizacji praktyk. Trzy czwarte respondentów ocenia organizację praktyk jako bardzo dobrą, co piąty jako dobrą, a dwóch jako średnią.

Pytanie 2

Proszę ocenić wsparcie jakie Pani/Pan otrzymała/ł ze strony opiekunów praktyk, ich zaangażowanie i pomoc w sprawach organizacyjnych.

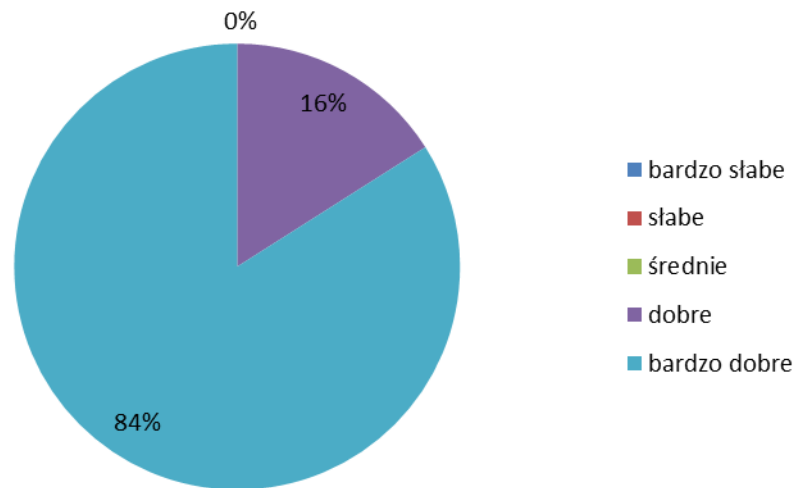

Dwóch na trzech respondentów ocenia wsparcie ze strony opiekunów jako bardzo dobre, co ósmy jako dobre i również co ósmy jako średnie.

Pytanie 3

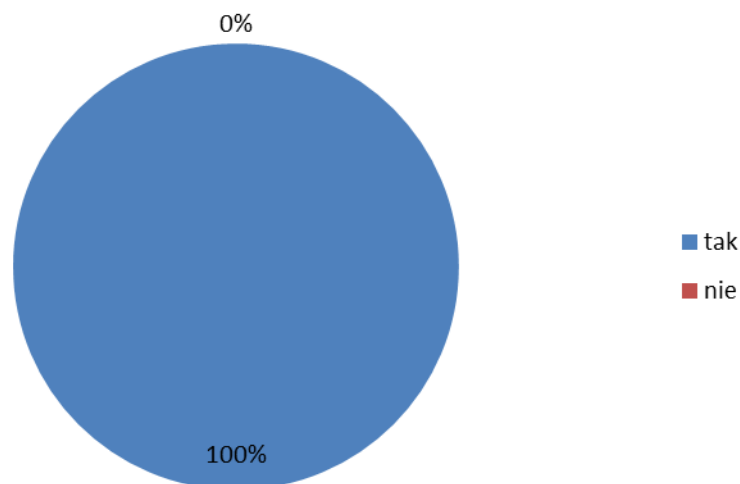
Proszę ocenić pomoc merytoryczną opiekunów praktyk oraz ich chęć dzielenia się doświadczeniem zdobytym w pracy zawodowej.

Wszyscy respondenci ocenili pomoc merytoryczną opiekunów jako dobrą lub bardzo dobrą z czego zdecydowana większość (84%) wystawiła ocenę najwyższą.

Pytanie 4

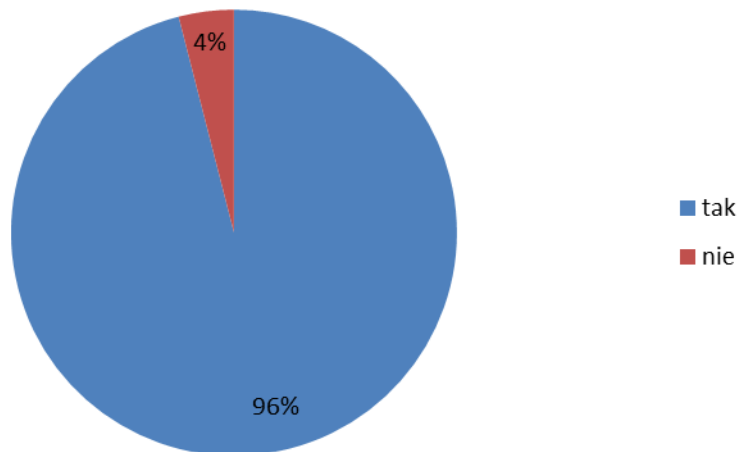
Czy będąc na praktykach zapoznała się Pani/Pan z różnymi formami zachowań w relacjach uczeń – uczeń?

Wszyscy respondenci potwierdzili, że zapoznali się z różnymi formami zachowań w relacjach uczeń-uczeń.

Pytanie 5

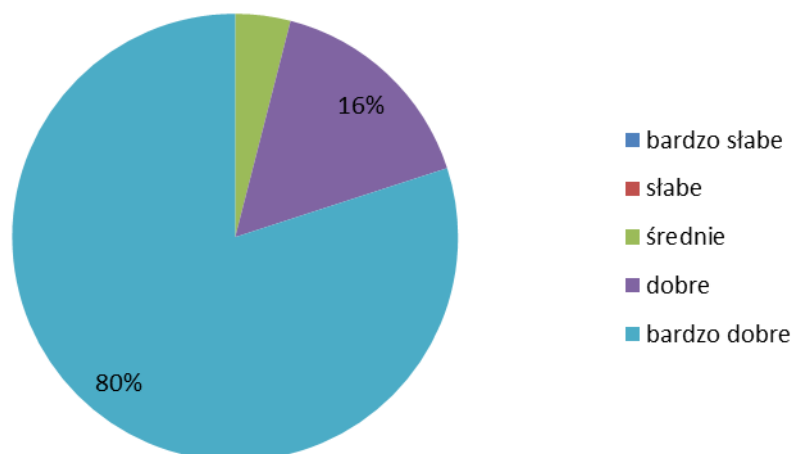
Czy będąc na praktykach zapoznała się Pani/Pan z szerokim spektrum zachowań i interakcji w relacjach nauczyciel – uczeń?

Niemal wszyscy respondenci zapoznali się z szerokim spektrum zachowań i interakcji w relacjach nauczyciel – uczeń. Jedynie jeden respondent stwierdził, że z takimi relacjami się nie zapoznał.

Pytanie 6

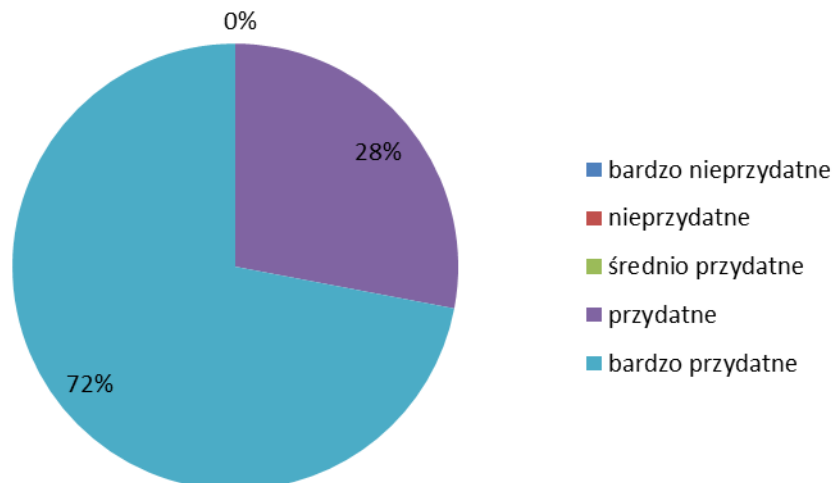
Proszę ocenić własne zaangażowanie/aktywność podczas zajęć w ramach praktyk pedagogicznych.

Prawie wszyscy respondenci pozytywnie ocenili swoje zaangażowanie z czego ośmiu na dziesięciu oceniło je jako bardzo dobre. Jedna osoba oceniła jako swoje zaangażowanie jako średnie.

Pytanie 7

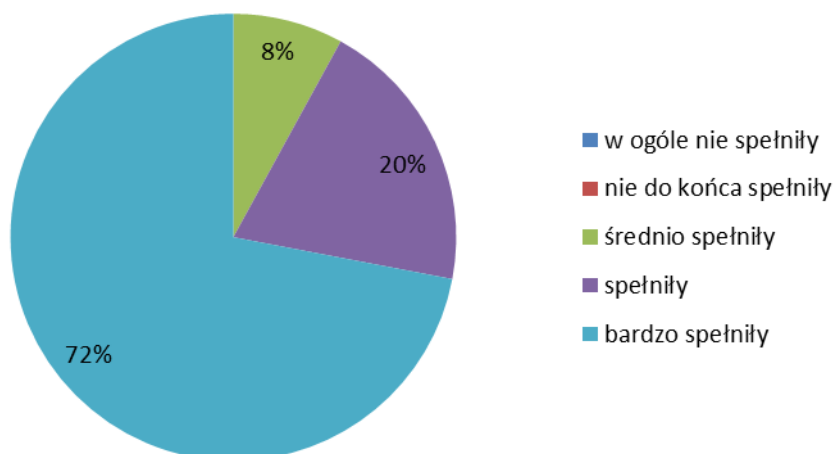
Proszę ocenić praktyki pedagogiczne w placówkach pod kątem przydatności zdobytych doświadczeń w perspektywie przyszłej pracy zawodowej.

Wszyscy respondenci uważają praktyki za przydatne lub bardzo przydatne, z przewagą najwyższej oceny którą wybrało prawie 2/3 ankietowanych. Żaden respondent nie uznał ich za średnio przydatne lub nieprzydatne.

Pytanie 8

Czy praktyki w tych placówkach spełniły Pani/Pana oczekiwania?

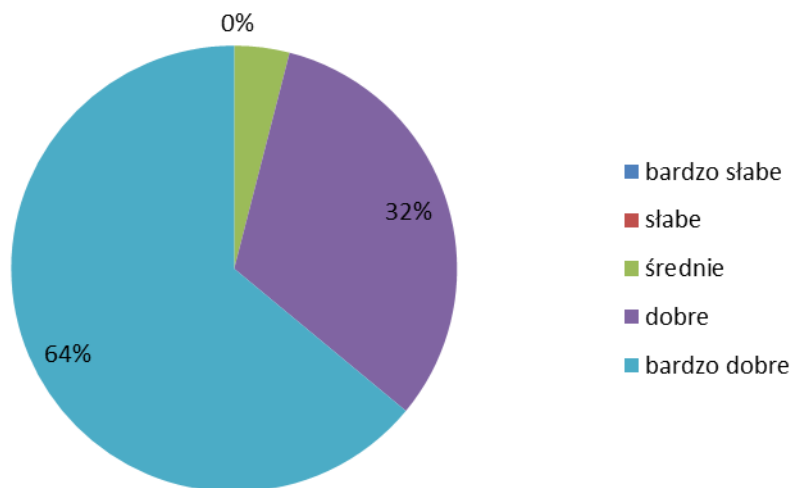

Prawie trzy czwarte respondentów (72%) uznała że praktyki bardzo spełniły ich oczekiwania, co piąty stwierdził że spełniły, a dwóch (8%), że średnio spełniły ich oczekiwania.

Pytanie 9

Jak ocenia Pani/Pan swoje umiejętności nauczycielskie po praktykach ciągłych w placówkach?

Po ukończeniu praktyk ciągłych prawie dwie trzecie respondentów (64%) ocenia swoje umiejętności jako bardzo dobre, prawie co trzeci jako dobre. Jedna osoba (3,3%) ocenia swoje umiejętności jako średnie.

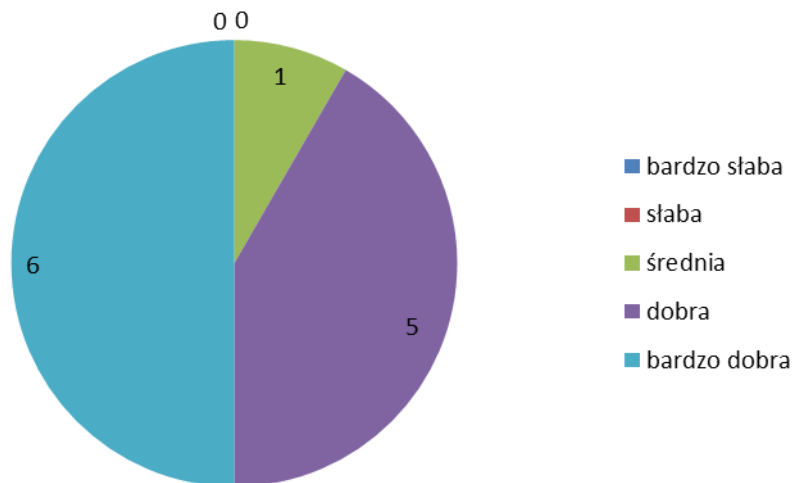

NAUCZYCIELE – PRAKTYKI HOSPITACYJNE

Pytanie 1

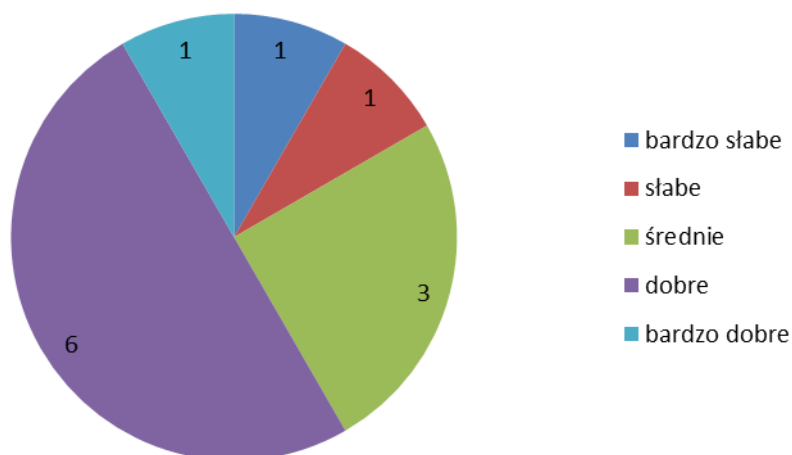
Proszę ocenić współpracę ze studentami

Prawie wszyscy badani dobrze lub bardzo dobrze ocenili współpracę ze studentami, z czego jedna osoba więcej oceniła jako bardzo dobrą. Tylko jedna osoba oceniła współpracę jako średnią.

Pytanie 2

Proszę ocenić przygotowanie merytoryczne studentów do odbycia praktyk (Czy Pani/Pana zdaniem poziom wiedzy pedagogicznej posiadanej przez nich był wystarczający?)

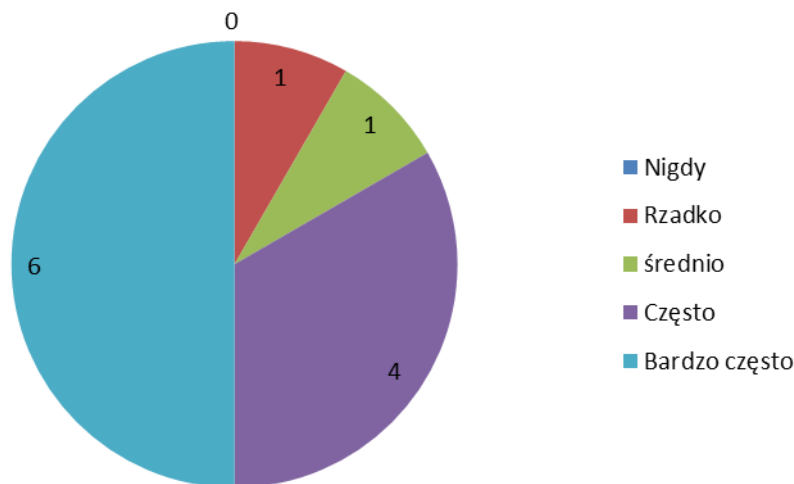

Połowa respondentów oceniła przygotowanie studentów jako dobre, ćwierć jako średnie. Po jednym respondencie oceniło przygotowanie jako bardzo dobre, słabe, bardzo słabe.

Pytanie 3

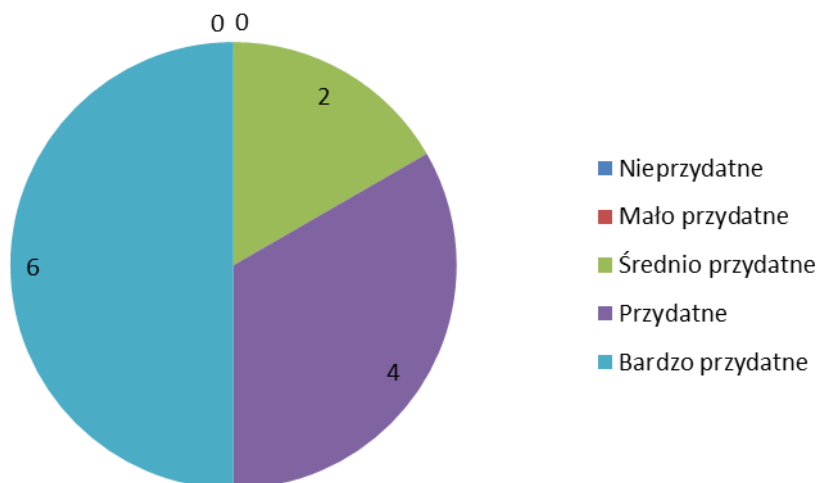
Czy studenci wychodzili z inicjatywą, dopytywali się, angażowali podczas rozmowy z opiekunami, omawiania praktyk)?

Według połowy respondentów studenci bardzo często wychodzili z inicjatywą, według co trzeciego często. Po jednym badanym stwierdziło, że studenci średnio lub rzadko się angażowali.

Pytanie 4

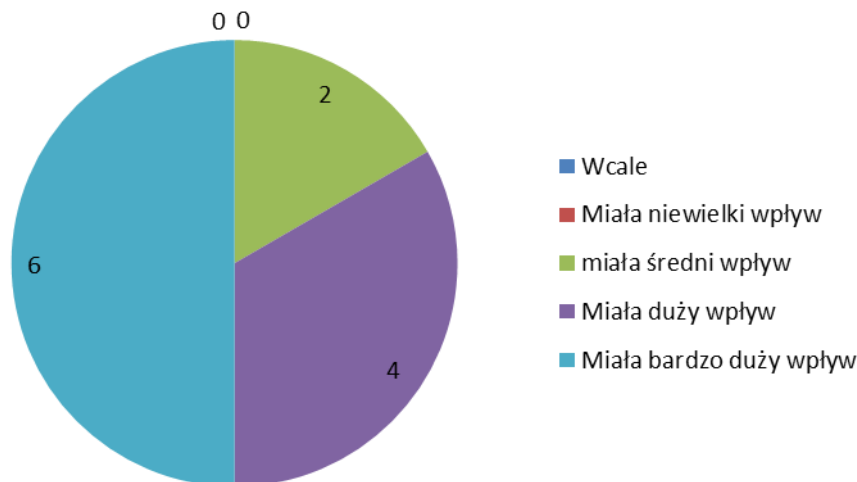
Proszę ocenić przydatność zdobytych przez studentów doświadczeń w ich przyszłej pracy zawodowej.

Według połowy respondentów wiedza nabyta na praktykach będzie bardzo przydatna studentom w przyszłości, według co trzeciego będzie ona przydatna. Co szósty uznał, że wiedza z praktyk będzie średnio przydatna w przyszłej pracy zawodowej praktykantów.

Pytanie 5

Czy obecność studentów wpłynęła na pracę placówki?

Według połowy respondentów miała bardzo duży wpływ na placówkę, według co trzeciego wpływ był duży. Co szósty uznał, że obecność studentów średnio wpłynęła na pracę placówki.

Pytanie 6

Chcemy ulepszać praktyki, aby były one cennym źródłem doświadczeń dla studentów, przyszłych nauczycieli. Mając na uwadze Pana/Pani wiedzę i umiejętności, pragniemy zapytać, jakie uwagi pod względem merytorycznym miałyby Pan/miałyby Pani dla uczelni, aby następni studenci byli jeszcze lepiej przygotowani do praktyk.

Dwoje respondentów odpowiedziało na to pytanie w następujący sposób.

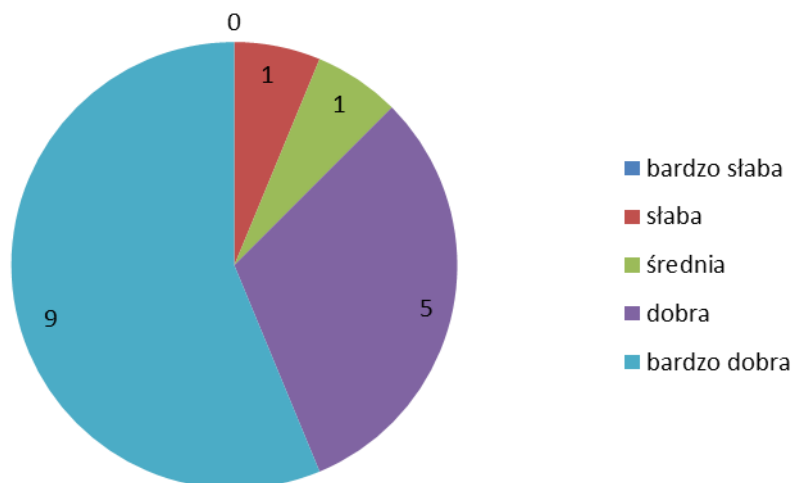
- „Więcej zajęć z organizacji pracy z grupą uczniów; umiejętności aktywizowania wszystkich uczniów; indywidualizacji pracy z uczniami; "jak mówić, żeby dzieci nas słuchały" czyli utrzymanie dyscypliny i skupienia uwagi uczniów podczas lekcji;”
- „Praktyki studenckie nie powinny wyprzedzać metodyki nauczania jako przedmiotu”

NAUCZYCIELE – PRAKTYKI CIĄGŁE

Pytanie 1

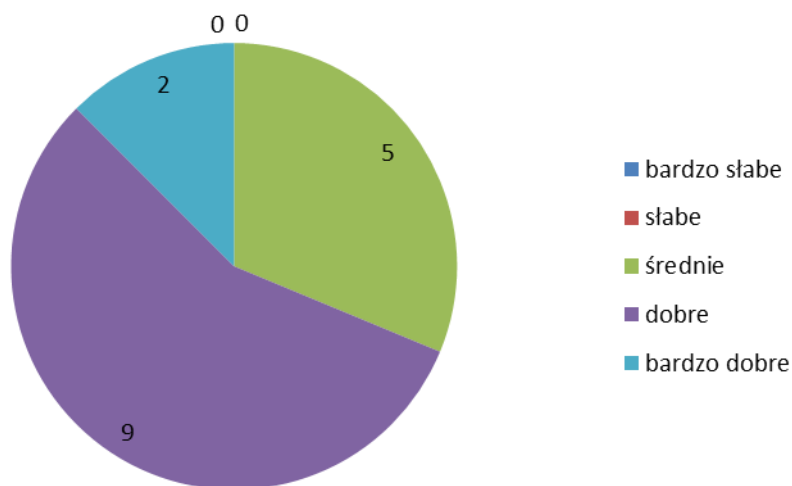
Proszę ocenić współpracę ze studentami

Ponad połowa respondentów bardzo dobrze ocenia współpracę z studentami, niemal co trzeci ocenia ją dobrze, a po jednym badanym ocenia ją jako średnią lub słabą.

Pytanie 2

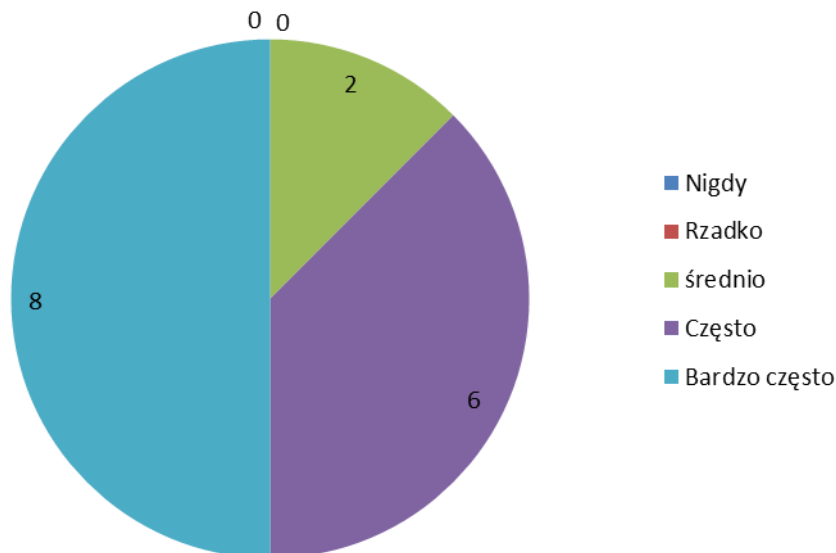
Proszę ocenić przygotowanie merytoryczne studentów do odbycia praktyk (Czy Pani/Pana zdaniem poziom wiedzy pedagogicznej posiadanej przez nich był wystarczający?)

Ponad połowa respondentów dobrze oceniła przygotowanie merytoryczne studentów, prawie co trzeci jako średnie, a co ósmy jako bardzo dobre.

Pytanie 3

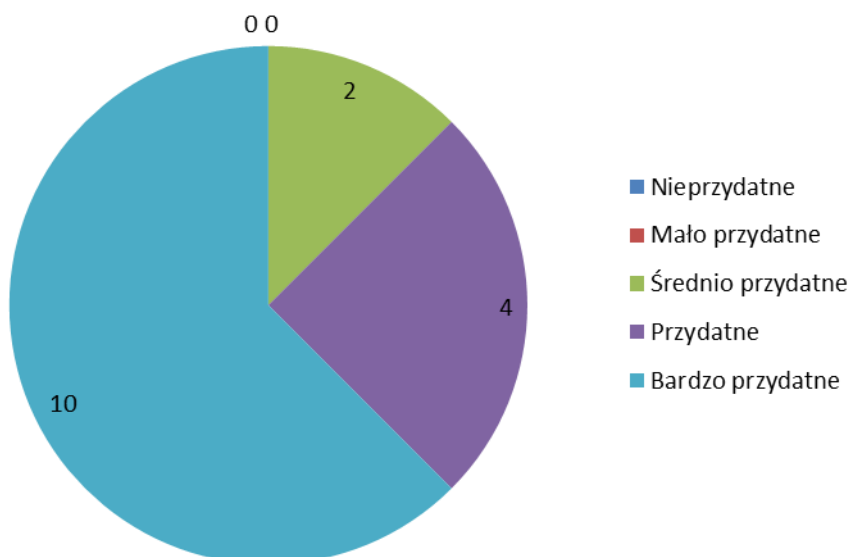
Czy studenci wychodzili z inicjatywą, dopytywali się, angażowali podczas rozmowy z opiekunami, omawiania praktyk)?

Zdaniem połowy respondentów studenci bardzo często wykazywali się inicjatywą, dla więcej niż co trzeciego wykazywali się dosyć często, a dla co ósmego ich zaangażowanie było średnie.

Pytanie 4

Proszę ocenić przydatność zdobytych przez studentów doświadczeń w ich przyszłej pracy zawodowej.

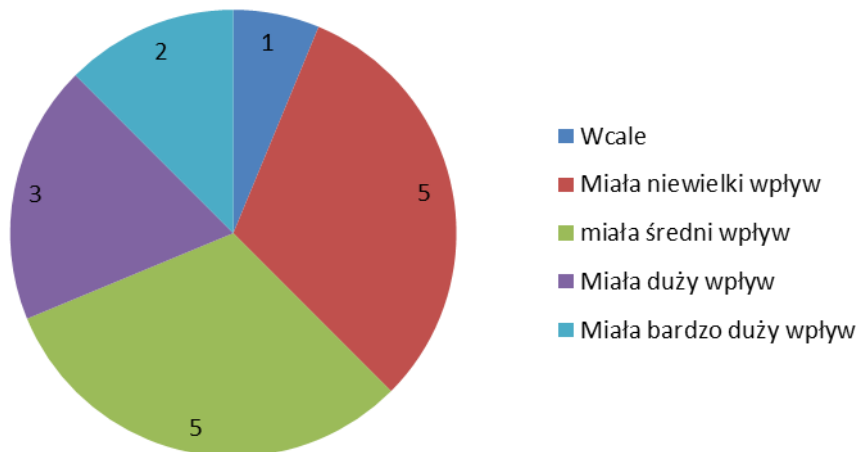

Niemal dwie trzecie badanych stwierdziła, że zdobyte doświadczenie bardzo przyda się studentom w przyszłej pracy zawodowej. Co czwarty uważa, że się przyda, a co ósmy twierdzi, że doświadczenie z praktyk jest średnio przydatne.

Pytanie 5

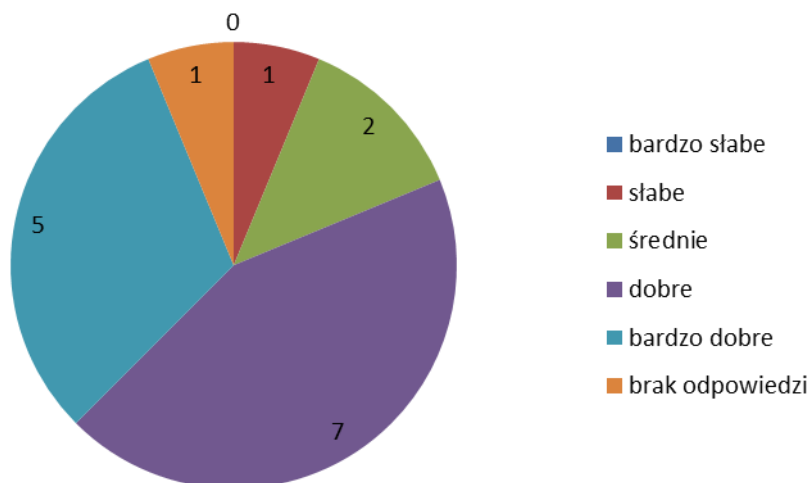
Czy obecność studentów wpłynęła na pracę placówki?

Trzech na dziesięciu nauczycieli uważa, że obecność studentów miała niewielki wpływ na pracę placówki, tyle samo uważa, że wpływ ten był średni, mniej niż co piąty uważa, że obecność miała duży wpływ. Dwoje respondentów uważa, że miała bardzo duży wpływ, a jeden, że wcale nie wpłynęła na pracę placówki.

Pytanie 6

Jak ocenia Pani/Pan umiejętności nauczycielskie studentów po praktykach ciągłych w placówce?

Prawie połowa oceniła umiejętności studentów jako dobre, niemal co trzeci jako bardzo dobre. Co ósmy jako średnie, a jedna osoba jako słabe. Jedna osoba nie udzieliła odpowiedzi.

Pytanie 7

Chcemy ulepszać praktyki, aby były one cennym źródłem doświadczeń dla studentów, przyszłych nauczycieli. Mając na uwadze Pana/Pani wiedzę i umiejętności, pragniemy zapytać, jakie uwagi pod względem merytorycznym miałby Pan/miałaby Pani dla uczelni, aby następni studenci byli jeszcze lepiej przygotowani do praktyk.

Dwoje respondentów udzieliło następujących odpowiedzi w pytaniu otwartym:

- „Więcej zajęć dla studentów dotyczących metodyki pracy z grupą. Aby przekazać uczniom wiedzę, najpierw trzeba zdyscyplinować lub zainteresować grupę na tyle, żeby uczniowie słuchali nauczyciela.”
- „Uważam, że studenci są chętni do współpracy z nauczycielem i angażują się w pracę dydaktyczną z uczniami.”

6. WNIOSKI:

Na podstawie przeprowadzonego badania wyłaniają się następujące wnioski ogólne:

1. Studenci byli zadowoleni z odbytych praktyk.
2. Studenci bardziej byli zadowoleni z praktyk ciągłych niż hospitacyjnych.
3. Studenci w grudniu 2014 lepiej oceniali praktyki niż w maju 2014.
4. Studenci najbardziej cenili wsparcie i pomoc ze strony opiekunów praktyk podczas praktyk ciągłych oraz przydatność tych praktyk w przyszłej pracy zawodowej.
5. Studenci byli zadowoleni z możliwości zdobycia doświadczeń oraz uważali, że po praktykach mają odpowiednie umiejętności przydatne w przyszłym zawodzie.
6. Praktyki spełniają oczekiwania większości studentów, jednak w przypadku praktyk ciągłych prawie co dziesiąty respondent ocenia, że spełniają je średnio, a w przypadku praktyk hospitacyjnych taką ocenę wyraża już 14% badanych.
7. Studenci w swojej opinii byli zaangażowani bardziej podczas praktyk ciągłych niż hospitacyjnych.
8. Opiekunowie, którzy wypełnili formularz byli bardziej krytyczni w stosunku do praktyk niż studenci.
9. Opiekunowie nieco lepiej oceniają praktyki ciągłe niż hospitacyjne, chociaż można zauważyć, że ich zdaniem większy wpływ na placówkę miały praktyki hospitacyjne.

10. REKOMENDACJE:

Na podstawie analizy ankiet wyprowadzone zostają następujące zalecenia:

1. Należy zbadać jakie oczekiwania mają studenci wobec praktyk pedagogicznych, aby w przyszłości lepiej dostosować program praktyk do ich potrzeb.
2. Należy poprawić praktyki hospitacyjne pod kątem realizacji oczekiwań i zdobycia kwalifikacji do przyszłej pracy.
3. Należy informować studentów z wyprzedzeniem o praktykach, podając im do wiadomości konkretne informacje, szczególnie czego będą dotyczyły praktyki, w jakim wymiarze godzin i jaki jest ich cel.
4. W przyszłości w przypadku dalszej współpracy z dzielnicą należy opracować nowy program praktyk konsultując go z placówkami edukacyjnymi i opiekunami